

רע"פ 4880/17 - אלקס אולג קוסה נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 4880/17

לפני:

כבוד השופט א' שהם

המבקש:

אלקס אולג קוסה

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים, בעפ"ת 52560-02-17, מיום 21.5.2017, שניתן על ידי כב' הרכב השופטים: א' פרקש - נשיא; מ' דרורי - סג"נ; ו-ע' שחם

בשם המבקש:

עו"ד אשר ארבל

החלטה

*

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' הרכב השופטים: א' פרקש - נשיא; מ' דרורי - סג"נ; ו-ע' שחם), בעפ"ת 52560-02-17, מיום 21.5.2017. בגדרו של פסק הדין, נדחה ערעורו של המבקש על הכרעת דינו של בית משפט השלום לתעבורה בירושלים (להלן: בית המשפט לתעבורה), בת"ד 614-01-15, שניתנה על-ידי כב' השופט נ' מהנא ביום 1.11.2016, ועל גזר הדין, מיום 1.2.2017.

בד בבד עם הגשת בקשת רשות הערעור, הגיש המבקש בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל אשר הושת עליו, עד להכרעה בבקשה לרשות ערעור.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום, המייחס לו עבירה של גרימת מוות ברשלנות, לפי סעיף 304 לחוק העונשין,

עמוד 1

התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), וסעיפים 64, ו-40 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה או הפקודה).

מעובדות כתב האישום עולה, כי ביום 16.10.2013, בשעה 12:40, נהג המבקש בכביש 3, לכיוון צומת חטיבה 7, בה מצטלב כביש 3 עם כביש 424. בהגיעו לצומת, נסע המבקש בנתיב השמאלי מבין 4 נתיבים, ונוכח אור אדום שדלק ברמזור, עצר המבקש את רכבו בנתיב השמאלי, המיועד לרכבים הפונים שמאלה, כשלפניו בנתיב עמד רכב נוסף, ומאחוריו רכב אחר. בשלב זה, התחלף האור ברמזור, הנוגע לשני הנתיבים האמצעיים, בהם נוסעים הרכבים הממשיכים ישר, לאור ירוק, כאשר הרמזור הנוגע לנתיב השמאלי נותר אדום. על פי הנתען בכתב האישום, המבקש סטה מהנתיב השמאלי, והחל לבצע פנייה חדה ימינה, בנסיעה איטית, לכוון הנתיב הימני ביותר בכביש, המאפשר פנייה ימינה לכביש 424. זאת, מבלי שהמבקש נקט באמצעי הזהירות הנדרשים למניעת התנגשות עם כלי רכב אחר. המבקש לא הבחין, כך עולה מכתב האישום, ברוכב אופנוע (להלן: המנוח) שהתקרב לכיוון הצומת, בנסיעה מהירה על אחד משני הנתיבים האמצעיים, אף שהמבקש יכול היה להבחין בו, לפי הנתען, במשך כל הזמן שבו סטה עם הרכב ממסלול נהיגתו. לאחר שהמבקש הבחין באופנוע באיחור, הוא עצר את רכבו באופן שחסם את שני הנתיבים האמצעיים, ועקב כך, התנגש המנוח עם חזית האופנוע בדופן ימין של רכבו של המבקש. כתוצאה מהתאונה, נפגע המנוח באופן קשה, ופונה לבית החולים, שם נקבע מותו.

3. בהכרעת דינו, מיום 1.11.2017, הרשיע בית המשפט לתעבורה את המבקש במיוחס לו בכתב האישום. תחילה, נדרש בית המשפט לתעבורה לשאלה האם המבקש יכול היה להבחין באופנוע עובר להתרחשות התאונה, ולמנוע אותה. בית המשפט לתעבורה נעזר בעדותו של בוחן תאונות דרכים, אשר ביצע 4 ניסויים בזירת האירוע, וקבע כי למבקש היה שדה ראייה רחב לעבר כיוון נסיעת האופנוע; וכי המבקש יכל למנוע את התאונה, לו היה מביט לאחור, מעבר לכתפו הימנית, ומסתכל דרך החלון האחורי של הרכב. בעדות הראשונה שמסר המבקש, לאחר התאונה, הוא ציין כי ביצע את הפנייה, תוך הסתכלות במראות, ובייחוד במראה הימנית. בגרסה מאוחרת יותר שמסר, טען המבקש, כי הוא גם הפנה את מבטו לאחור דרך כתף ימין. בהתייחס לגרסה זו, קבע בית המשפט לתעבורה, כי "מדובר בגרסה כבושה, שנועדה אך ורק כדי לשפר את מעמדו [של המבקש] בתיק, ולהפחית מאחריותו לתאונה". עוד קבע בית המשפט לתעבורה, כי אמנם "נהג האופנוע לא שמר על המהירות המותרת בכביש, אולם גם במהירות גבוהה יכול היה הנאשם [המבקש] להבחין באופנוע, מאחר והיה בשדה הראייה שלו, ויכול היה לעצור את תנועת הרכב כדי לאפשר לאופנוע לחמוק ממנו". לפיכך, קבע בית המשפט לתעבורה, כי אין ברשלנותו התורמת של המנוח בכדי לנתק את הקשר הסיבתי בין התאונה לבין התוצאה הקטלנית; כי התנהלות המנוח אינה בגדר "גורם זר מתערב"; וכי התנהלות זו נמצאה במבחן הצפיות של המבקש. בנוסף, דחה בית המשפט לתעבורה טענות שהעלתה ההגנה בעניין קבילותו של סרטון וידאו מזירת התאונה, אשר נטען כי הושג שלא כדין. אשר למשקלו של הסרטון, קבע בית המשפט, כי הסרטון משקף נאמנה, ובאופן מלא, את זירת התאונה ואופן התרחשותה. על יסוד המכלול, הורשע המבקש במיוחס לו בכתב האישום.

4. ביום 1.2.2017, ניתן גזר דינו של בית המשפט לתעבורה בעניינו של המבקש. בבואו לקבוע את מתחם העונש ההולם, ציין בית המשפט לתעבורה, כי הערך החברתי המוגן בעניינו, הינו קדושת חיי אדם. בהמשך, עמד בית המשפט לתעבורה על מדיניות הענישה הנוהגת, בציינו כי "בנוגע לתאונות דרכים קטלניות יש לתת משקל יותר ואף עדיפות לאינטרס הציבורי שבהרתעה מאשר לנסיבות האישיות של הנאשם"; ואף יש מקום להטלת עונשי מאסר, גם כאשר מדובר בנאשם נורמטיבי, שכן רבים מהנאשמים בעבירות כגון דא נמנים על קבוצה זו. לאור האמור, קבע בית המשפט לתעבורה, כי מתחם העונש ההולם נע, בנסיבות המקרה, בין 6 חודשי מאסר ל-24 חודשי מאסר, לצד פסילה ממושכת, בין 5 שנים ל-20 שנה.

לצורך קביעת העונש המתאים בגדרי מתחם הענישה, נדרש בית המשפט לתעבורה לנסיבותיו האישיות של המבקש, ובהן: היותו אדם נורמטיבי, כבן 46, נשוי, אשר מצבו הכלכלי קשה; והיעדרו של עבר פלילי ותעבורתי. עם זאת, קבע בית המשפט לתעבורה, כי אין מדובר ברשלנות ברמה נמוכה, כפי שטענה ההגנה, אלא "בדרגה גבוהה יותר"; וכן התייחס בית המשפט לתעבורה, לתוצאותיה הטרגיות של התאונה, ולצורך בהרתעת הרבים, ואינטרס השמירה על ציבור המשתמשים בדרך.

לאחר איזון בין כלל השיקולים, הטיל בית המשפט לתעבורה את העונשים הבאים על המבקש: 12 חודשי מאסר, לריצוי בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים, לבל יעבור המבקש על הוראות סעיף 304 לחוק העונשין, סעיף 67 לפקודת התעבורה, או סעיף 10(א) לפקודה; קנס בסך 5,000 ₪, או 30 ימי מאסר תמורתו; פסילה בפועל מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה, לתקופה של 6 שנים; 12 חודשי פסילה על תנאי, למשך 3 שנים; ותשלום פיצוי למשפחתו של המנוח, בשיעור של 20,000 ₪.

5. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי, אשר נסב הן על הכרעת דינו של בית המשפט לתעבורה, והן על גזר הדין. יצוין, כי במהלך הדיון שהתקיים בערעור, הודיע בא-כוח המבקש כי מרשו חוזר בו מהערעור על ההרשעה, ומתמקד בערעור על העונש. עוד ציין בא-כוח המבקש, כי הוא אינו חולק על מתחם העונש ההולם שקבע בית המשפט לתעבורה. הטיעון המרכזי בו התמקדה ההגנה היה, כי מעשיו של המבקש עומדים ברף נמוך ביותר, לנוכח האשם התורם מצידו של המנוח, אשר נטען כי נסע במהירות העולה על 100 קמ"ש. משכך, עתר בא-כוח המבקש לקיצור משך המאסר בפועל שנגזר עליו. בפסק דינו, קבע בית המשפט המחוזי, כי רשלנותו של המבקש ניצבת ברף חומרה גבוהה, עת הוא ניסה לעבור מהנתיב השמאלי הקיצוני לנתיב הימני ביותר, שעה שאור ירוק דלק ברמזור המכוון את הנוסעים בשני הנתיבים המרכזיים. זאת, מבלי שהמבקש הביט לאחור, תוך שהוא מסתפק בצפייה במראות בלבד, באופן שהגביל את שדה הראייה שלו לכיוון התנועה שמאחוריו. בית המשפט המחוזי הבהיר, כי רשלנותו התורמת של המנוח באה לידי ביטוי בגזר הדין, שעה שבית המשפט לתעבורה גזר על המבקש עונש המצוי ברבע התחתון של מתחם הענישה שנקבע על ידו. לסיכום, קבע בית המשפט המחוזי, כי גזר דינו של בית המשפט לתעבורה "הינו סביר ומאוזן, כי הוא מתאים לנסיבות, וכי הביא בחשבון את כל השיקולים הצריכים לעניין". לאור האמור, נדחה ערעורו של המבקש על חומרת העונש.

הבקשה לרשות ערעור

6. בבקשה שלפניי, טוען המבקש כי בשים לב לנסיבותיו האישיות הקשות ולנסיבות ביצוע העבירה, "העונש שהושת על המבקש חורג חריגה של ממש לחומרה ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים". עוד טוען המבקש, כי לאור עקרון אחדות הענישה, הגיעה העת שבית משפט זה יקבע "את סרגל הענישה הראוי במקרה של הרשעה בגרימת מוות ברשלנות". נטען, בהקשר זה, כי קביעת "מודל מתמטי" תייתר הגשת מאות ערעורים ובקשות רשות ערעור, ותקבע מדיניות ראויה. נטען בנוסף בבקשה, כי בעבירות של גרימת מוות ברשלנות "אין משמעות למושג ההרתעה, ואין שום קורלציה בין רמת הענישה בכליאה מאחורי סורג ובריח ובין מספר מקרי גרם המוות". עוד נטען בבקשה, כי בפסיקותיהן של הערכאות הקודמות לא ניתן כל ביטוי עונשי לקביעה כי למנוח היה אשם תורם לגרימת התאונה. לאור האמור, מתבקש בית משפט זה ליתן למבקש רשות ערעור, לקבל את הערעור, ולהמיר את עונש המאסר בפועל שהושת על המבקש, בעונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות; או לחילופין, להקל "הקלה משמעותית" בעונשו של המבקש.

7. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובנספחיה, הגעתי לידי מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

הלכה היא, כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בלבד, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה ציבורית עקרונית, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים לבקשה; או כאשר קיים חשש מפני עיוות דין או אי-צדק מהותי שנגרם למבקש (רע"פ 3314/17 רשק נ' יו"ר הועדה המקומית לתכנון ובניה ירושלים (11.6.2017); רע"פ 1136/17 חברת פרופיל אבטחה ואחזקה בע"מ נ' מדינת ישראל (28.3.2017); רע"פ 460/17 אבו הדואן נ' מדינת ישראל (20.3.2017)). **כאשר הבקשה מתמקדת בחומרת העונש, תינתן רשות לערער רק כאשר העונש שהושת על המבקש חורג, באורח קיצוני, ממדיניות הענישה הנוהגת** (רע"פ 493/17 פלוני נ' מדינת ישראל (13.3.2017); רע"פ 1052/17 ג'ברין נ' מדינת ישראל (12.3.2017); רע"פ 10116/16 דסוקי נ' מדינת ישראל (24.1.2017)). **הבקשה שלפניי אינה עומדת באמות המידה האמורות, ודי בטעם זה, כדי לדחותה.**

8. במקרה אחר אשר הובא בפניי, שבו הורשע נהג בגרימת מוות ברשלנות, אמרתי את הדברים הבאים:

"אודה, כי המקרה בו עסקינן מעלה שאלות שאינן פשוטות. מחד גיסא, המבקש, לו יוחסה עבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, הוא אדם נורמטיבי, איש משפחה, אשר התאונה המצערת היא בגדר אירוע חריג בחייו, ושינתה אותם מן הקצה אל הקצה. ומאידך גיסא, לא ניתן להתעלם מן האובדן הגלום במותו של המנוח, איש מבוגר, יליד 1934, אשר ביקש, בסך הכול, לחצות את מעבר החצייה בשלום. חוסר תשומת לב רגעי מצידו של המבקש, הוא שהביא לטרגדיה הקשה למנוח ולמשפחתו. ואולם, הקושי הנעוץ במקרה מצער וטראגי זה, אינו משפטי כלל ועיקר" (רע"פ 5112/16 כהן נ' מדינת ישראל, בפסקה 13 (4.7.2016) (להלן: עניין כהן)).

בעניין כהן ציינתי, כילא מצאתי טעם מבורר להתערבות בפסקי הדין אשר ניתנו על ידי הערכאות הקודמות, הן בנוגע להכרעת הדין, והן בנוגע לחומרת העונש. דברים אלו, בשינויים המחויבים, יפים גם לענייננו. המבקש דנא הוא אדם נורמטיבי, ואין להקל ראש במשמעותה של שליחתו לעונש מאסר מאחורי סורג ובריח. ואולם, כפי שנפסק, לא אחת, בבית משפט זה, מדיניות הענישה הנהוגה במקרים כגון דא היא ידועה, ובמסגרתה נקבעו הכללים המנחים הבאים:

"האחד, ראוי לגזור על נאשם עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה. השני, בדרך-כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם על-ידי אנשים נורמטיביים. השלישי, אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות" (ע"פ 6755/09 אלמוג נ' מדינת ישראל (16.11.2009); וראו גם החלטתי ברע"פ 3714/15 מלר נ' מדינת ישראל (8.6.2015)).

בענייננו, תמים דעים אני עם בית המשפט המחוזי, כי דרגת רשלנותו של המבקש הייתה גבוהה. לא "חוסר תשומת לב רגעי", כבעניין כהן, הוא שהוביל לקרות התאונה במקרה דנן, אלא פעולתו הרשלנית של המבקש, עת ניסה לחצות ברכבו כביש בין עירוני בן ארבעה נתיבים, בקרבת צומת, שעה שדלק אור ירוק ברמזור לכלי הרכב הממשיכים

ישר. בנסיבות אלו, סבורני כי העונש שהושת על המבקש אינו מחמיר יתר על המידה, ובוודאי שאין מדובר בחריגה קיצונית ממדיניות הענישה.

טרם סיום, אציין כי אין בידי לקבל את טענתו של המבקש, לפיה לא ניתן משקל של ממש בעת גזירת העונש, לאשמו התורם של המנוח. בית המשפט לתעבורה לא התעלם מהתנהלותו של המנוח, בקובעו כי מהירות נהיגתו הייתה כ-100 קמ"ש, אך עם זאת נקבע כי מהירות זו לא הפכה את התאונה לבלתי נמנעת. כאמור, אשמו התורם של המנוח בא לידי ביטוי בקביעת עונשו של המבקש.

9. אשר על כן, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

10. הדיון בבקשה לעיכוב ביצוע שהגיש המבקש, בד בבד עם הבקשה לרשות הערעור, מתייתר בזאת. כפי שקבע בית המשפט המחוזי, יתייצב המבקש לריצוי עונשו, ביום 2.8.2017, שעה 10:00, בימ"ר ניצן, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, טלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, כ"ז בסיון התשע"ז (21.6.2017).

שׁוֹפֵט